

***Statenstuk* 2007-271**

Aanleg recreatieve vaarverbinding Erica-Ter Apel

Voorgestelde behandeling:

- Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie op 24 januari 2007
- provinciale staten op 31 januari 2007
- fatale beslisdatum: 31 januari 2007

Voorgestelde status: **B-stuk**

Behandeld door mevrouw J.Y. Dijksterhuis (Ec), de heer W. Paas (WK) en de heer J. Waalkens (VV)
telefoonnummer (0592) 36 54 31; 36 53 31 en 36 56 14, e-mail: j.dijksterhuis@drenthe.nl,
w.paas@drenthe.nl en j.waalkens@drenthe.nl

Portefeuillehouder: de heer H. Weggemans en de heer S. Swierstra

Inleiding

De aanleg van "de ontbrekende schakel" in het (inter)nationale toervaartnet, de vaarverbinding Erica-Ter Apel, is al jaren een wens van de regio en de Stichting Recreatietoervaart Nederland (SNR). Het project is ook opgenomen in de Agenda voor de Veenkoloniën. In 2002 zijn door Arcadis, NEI en Ecorys de tracémogelijkheden en de sociaal-economische effecten onderzocht en in een rapport vastgelegd. Uit dit onderzoek blijkt dat een vaarverbinding via het Oranjedorp-tracé sterk bijdraagt aan de ruimtelijke en sociaal-economische versterking van Zuidoost-Drenthe en de Veenkoloniën. In vroegere jaren was er in de Veenkoloniën veel scheepvaart door alle toenmalige kanalen mogelijk. Met het herstel van deze vaarverbinding kan deze cultuurhistorische waarde, met de nog bestaande bruggen en sluisen, ook weer vorm krijgen. Ook zal het hele gebied door de aanleg van de vaarverbinding een passende bijdrage leveren aan de cultuurhistorische versterking van de Veenkoloniën.

Door de aanleg van de vaarverbinding zal de regio meer bekendheid krijgen en zullen de Veenkoloniën meer op de kaart komen. Door de geïsoleerde ligging van de Zuidoost-Groningse en Drentse vaarwegen zijn de Veenkoloniën nu nog een onbekende vaarbestemming. Realisatie van de vaarverbinding stimuleert de ontwikkeling van de toeristisch-recreatieve elementen rond de vaarverbinding. Met name actieve mensen met relatief veel vrije tijd zijn in toenemende mate op zoek naar nieuwe, ontbrekende vaarroutes. Naast recreatievaart zal de verbinding ook mogelijkheden scheppen voor andere ruimtelijke en economische spin-off (sportvissen, fietsen, horeca en kleine watersport). De vaarverbinding draagt bij aan de werkgelegenheid in het hele gebied van de Veenkoloniën en in het bijzonder in de gemeente Emmen. Het Oranjedorp-tracé is het goedkoopste en meest haalbare tracé.

De Stuurgroep agenda voor de Veenkoloniën heeft het projectplan Vaarverbinding Erica-Ter Apel vastgesteld. De totale investering voor de aanleg van de vaarweg is geraamd op €32 miljoen. Vervolgens heeft Bureau PAU in opdracht van de gemeente Emmen de mogelijkheden tot gebiedsontwikkeling verkent, het projectplan herijkt en de mogelijke tracés tegen het licht gehouden. De tussenrapportage uit dit onderzoek onderbouwt het rapport uit 2002. Ook de gemeente Emmen onderschrijft deze conclusie.

Advies

- 1.1. Instemmen met de (gefaseerde) aanleg van de vaarverbinding Erica-Ter Apel via het Oranje-tracé door de provincie Drenthe en een bedrag van €10.000.000,- te verbijzonderen voor het herstel van de vaarverbinding Erica-Ter Apel en een bestemmingsreserve Erica-Ter Apel in te stellen, waarvan €5.000.000,- bedoeld is als Drents aandeel in het investeringsvolume en waarvan €5.000.000,- wordt aangehouden ter dekking van eventuele risico's onder de voorwaarden dat:
 - a. de overige partijen hun bijdragen overeenkomstig het projectplan versneld vastleggen;
 - b. de provincies Drenthe en Groningen, de gemeenten Emmen en Vlagtwedde, de waterschappen Velt en Vecht en Hunze en Aa's en mogelijk private partijen voor 1 januari 2010 een gezamenlijke dekking, inclusief aan te vragen subsidiemogelijkheden, hebben voor het huidige financieringstekort van € 10 miljoen voor de aanleg van de tweede fase.
- 1.2. Het aandeel van de provincie Drenthe als een bestemmingsreserve reserveren uit de bij de overdracht van de N34 vrijgespeelde middelen. Op het moment dat alle toegezegde bijdragen zijn vastgelegd in de bestemmingsreserve, kan gestart worden met de uitvoering. Aan de bestemmingsreserve wordt rente toegevoegd.

- 1.3. In afwijking op de financiële verordening het investeringsbedrag, onder aftrek van de bijdragen van derden, niet te activeren maar volledig ten laste brengen van de bestemmingsreserve.
- 1.4. Voor het beheer en onderhoud de vaarverbinding koppelen aan het bestaande provinciale vaarwegennet en hiervoor het bestaande managementcontract Zuidoost-Drentse vaarwegen structureel verhogen met € 135.000,-- vanaf het moment van openstelling voor de scheepvaart onder voorbehoud dat:
 - a. de gemeente Emmen haar verplichting ten aanzien van het beheer en onderhoud voor haar kunstwerken nakomt;
 - b. het waterschap haar huidige onderhoud- en beheersverplichtingen nakomt.

Meetbaar/Beoogd beleidseffect

Met de aanleg van de vaarverbinding Erica-Ter Apel wordt voldaan aan de beleidsvisie van de SRN en het provinciale recreatie- en toerismebeleid. Ook wordt uitvoering gegeven aan de Agenda voor de Veenkoloniën, zoals opgenomen in het Collegeprogramma. De aanleg van de vaarverbinding levert een bijdrage aan het behoud en het herstel van het cultuurhistorisch erfgoed in de Veenkoloniën, geeft kansen voor de versterking en diversificatie van de ruimtelijke en economische structuur en draagt bij aan de werkgelegenheid (circa 250 arbeidsplaatsen) in Zuidoost-Drenthe.

Argumenten

- 1.1. *Snel kunnen starten met de uitvoering van de eerste fase van de vaarverbinding Erica-Ter Apel via het Oranjetracé.*

Door het faseren van de uitvoering aanleg eerste fase Ter Apel- Klazienaveen in 2007-2009 en aanleg tweede fase Klazienaveen-Erica in 2009-2012 wordt bespaard op rentederving. De eerste fase van de vaarverbinding kan gefinancierd worden uit de in 2007 beschikbare middelen. De overige toezeggingen voor de aanleg van de vaarverbindingen dienen in 2009 voor de uitvoering beschikbaar te zijn.
- 1.2. *Snel duidelijkheid willen krijgen omtrent bijdragen van de overige partners om de uitvoering snel ter hand te kunnen nemen.*

De partners in de stuurgroep van de Agenda voor de Veenkoloniën hebben, op het waterschap Velt en Vecht en de gemeente Hoogezand-Sappemeer na, hun bijdrage in principe toegezegd. De provincie Groningen heeft de bijdrage al gereserveerd. De dijkgraaf heeft inmiddels toegezegd dat hij zijn bestuur een voorstel tot heroverweging zal voorleggen. De voorzitter van de Stuurgroep Veenkoloniën zal ook aan de gemeente Hoogezand-Sappemeer vragen haar besluit te willen heroverwegen.

(in miljoenen €)

Stichting Recreatietoervaart Nederland	5,10
provincie Groningen	1,92
Waterschap Hunze en Aa's	1,96
Waterschap Velt en Vecht	0,54
Gemeenten Veenkoloniën	0,72
gemeente Hoogezand	0,12
provincie Drenthe	5,00
gemeente Emmen	4,70
Gemeente Vlagtwedde	0,54
LNV	1,00
Investering Veenpark	0.40
Investeerdere, gebiedsontwikkeling, subsidies	10.00
Totaal	32,00

- 1.3. *Risico voor het eventuele tekort in het project van maximaal € 10 miljoen te verdelen over de provincie Drenthe en de opbrengst van de gebiedsontwikkeling, onder regie van de gemeente Emmen.*

De tussenrapportage van Pau heeft aangetoond dat er rond het Oranjedorp-tracé van de vaarverbinding Erica-Ter Apel mogelijkheden zijn voor ruimtelijk en sociaal-economische ontwikkelingen. Een investering van € 10 miljoen kan op termijn mogelijk worden terug verdiend. Voorbeelden van ruimtelijk en sociaal-economische ontwikkelingen zijn jachthavens, "wonen aan het water" en reparatiewerven. Gezocht wordt naar extra cofinanciering (door partners, onder andere de provincie Groningen, gemeente Vlagtwedde en de waterschappen Velt en Vecht en Hunze en Aa's) en Europese subsidies om het huidige tekort in het project te verkleinen of te dekken.

- 2.1. *Versnellen van de definitieve besluitvorming over de financiering van de vaarverbinding bij externe betrokkenen, waardoor duidelijkheid ontstaat over de start en fasering van het project.* De Productgroep Wegen en Kanalen kan in haar Programma van uitvoering van 2007 tot 2012 de uitvoering van de aanleg ter hand nemen. Dit programma past in de werkzaamheden van Wegen en Kanalen en sluit aan op de werkzaamheden die zij in het kader van het herstel Zuidlaardermeer-Bareveld reeds uitvoeren.

De SRN heeft in principe € 4.8 miljoen toegezegd en vraagt aan de provincie Drenthe en de gemeente Emmen om de "ontbrekende schakel" aan te leggen. Indien in 2007 gestart wordt met de uitvoering van het project, heeft het SRN toegezegd € 300.000,- extra te financieren.

De provincie Groningen vraagt ook aan ons om duidelijkheid omtrent inzet en aanleg van de vaarverbinding.

- 3.1. *Op het moment dat de vaarverbinding open wordt gesteld voor de scheepvaart ontstaat voor de provincie een verplichting inzake vaarwegbeheer en onderhoud.*

Door het managementcontract van de Productgroep Wegen en Kanalen structureel te verhogen met € 135.000,-- kan de provincie aan deze verplichting voldoen. Naast de provincie Drenthe hebben ook de gemeente Emmen en het waterschap beheer- en onderhoudsverplichtingen. Derhalve is het voorbehoud gemaakt dat alvorens de provincie Drenthe aan haar verplichtingen tegemoetkomt, ook de gemeente Emmen en het waterschap moeten voldoen aan hun verplichtingen inzake beheer en onderhoud.

Uitvoering

Tijdsplanning

2007-2012.

Financiën

Totale kosten € 32.200.000,--

Inkomsten van derden € 22.200.000,--

Lasten voor de provincie € 10.000.000,--

Beheer en onderhoud vanaf 2010: via managementcontract WK € 35.000,--; 2011 € 70.000,-- en 2012 € 135.000,--

Monitoring en evaluatie

Wordt in 2007 opgenomen in de op te stellen uitvoeringsplannen.

Extern betrokkenen

Gemeente Emmen

Provincie Groningen

Gemeente Vlagtwedde

Waterschap Hunze en Aa's

Waterschap Velt en Vecht

Overige partners uit stuurgroep Agenda voor de Veenkoloniën

SRN

Ministerie van LNV

Communicatie

Persbericht via gedeputeerde de heer H. Weggemans.

Bijlagen

1. Projectplan Stuurgroep Agenda voor de Veenkoloniën.
2. Presentatie tussenresultaten Bureau PAU.

Ter inzage in de leeskamer

1. Rapport "Varen in het land van turf en honing".
2. Tracéstudie vaarverbinding Erica-Ter Apel van Arcadis, NEI en Ecorys.
3. Kaart met opties voor diverse tracés.
4. Kaart met de fasering en het tracé.
5. Tussenrapportage bureau PAU, Invrapius en West 8.

Assen, 21 december 2006

Kenmerk: 51/5.3/2006015006

Gedeputeerde staten van Drenthe,

A.L. ter Beek, voorzitter

J.D. Nauta, secretaris

jd/coll.

Ontwikkeling en herstel vaarverbinding Erica-Ter Apel

Zowel internationaal als nationaal is de vaarverbinding Erica-Ter Apel "de ontbrekende schakel" in het internationale toervaartnet. Door de aanleg van deze vaarverbinding ontstaat er een doorvaart naar Duitsland en Twente. De SRN heeft haar bijdrage al toegezegd en gevraagd of een versnelling in de aanleg van de vaarverbinding kan worden bewerkstelligd door zelf de uitvoering ter hand te nemen. De vaarverbinding draagt conform de ter inzage gelegde rapporten bij aan de ruimtelijke en sociaal-economische versterking van Zuidoost-Drenthe en de Veenkoloniën. Door de aanleg en door de gebiedsontwikkeling krijgt het gebied een impuls en zal er economische spin-off ontstaan.

De provincie Groningen heeft haar bijdrage van € 1,9 miljoen al op haar begroting gereserveerd. Nu ook de gemeente Emmen zich inspant om de gevraagde middelen en de mogelijkheden voor gebiedsontwikkeling ter hand te nemen, is het moment aangebroken om de gevraagde provinciale inzet in kaart te brengen en aan u voor te leggen.

Gemeente Emmen

De gemeente Emmen heeft Bureau PAU ingeschakeld om de mogelijkheden tot gebiedsontwikkeling te verkennen en het projectplan te herijken en de tracés nog eens tegen het licht te houden. Op 15 november 2006 is de tussenrapportage gepresenteerd in een bestuurlijk overleg tussen de gemeente Emmen en een afvaardiging van ons college. Het overzicht van de tussenrapportage van Bureau PAU, Invraplus en West 8 ligt ter inzage. In deze tussenrapportage komt naar voren dat het projectplan van de Stuurgroep Agenda voor de Veenkoloniën een goed beeld geeft van de benodigde financieringsopgave en investeringen. Tevens wordt het tracé nogmaals doorgelicht en is de mogelijkheid van gebiedsontwikkeling aangegeven.

Tracés

Vanaf 1984 zijn er allerlei tracés bestudeerd om de vaarverbinding Erica-Klazienaveen-Ter Apel te herstellen (bijlage, ter inzage). Onder andere de routes door Klazienaveen, van Zuidbarge over Barger-Oosterveld en via het Süd-Nord-Kanal in Duitsland. Later is in het Streekplan Drenthe (1990) en de nota Vaarwegen de route ten zuiden van Klazienaveen vastgelegd. Ook de variant via het Dommerskanaal is eind jaren tachtig belicht. Door allerlei met name infrastructurele werken zijn in de loop der tijd extra knelpunten ontstaan. Vanuit kansen om het Veenpark en de groenzone bij het industriepark A37 te benutten is uit het onderzoek van Arcadis (2003) het tracé Ter Apel-Veenpark-Scholtenkanaal met nieuwe vaarroute ten noorden van A37 naar Bladderswijk (het Oranjedorp-tracé, kosten 33,5 miljoen) als meest kansrijk ontstaan.

De tracéstudie van PAU (2006) geeft hieraan ook de voorkeur boven het Zwartemeer-tracé (kosten € 36,6 miljoen) en het Weiteveen/Dommerskanaal-tracé (kosten € 52,2 miljoen).

Financiën

De Stuurgroep Agenda voor de Veenkoloniën heeft het projectplan opgesteld (bijlage 1). Het totale investeringsbedrag bedraagt € 32 miljoen. Hierin is tevens een financieringsopgave opgenomen. Wij stellen voor om € 5 miljoen bij te dragen en € 5 miljoen ter dekking van eventuele risico's voor het ongedekte gedeelte.

Nog niet alle partners van de stuurgroep hebben hun bijdrage zeker gesteld. Alvorens de uitvoering ter hand wordt genomen, zullen de partners hun bijdragen zeker gesteld moeten hebben. Tevens zal voor de gebiedsontwikkeling en de opties voor de aan te vragen subsidies en andere financieringsmogelijkheden een bestuurlijk overleg met de desbetreffende partners gearrangeerd worden.

De Productgroep WK zal in overleg met de gemeenten Emmen en Vlagtwedde en de waterschappen Hunze en Aa's en Velt en Vecht het projectmanagement vanaf 2007 van de gefaseerde uitvoering van de vaarverbinding op zich nemen.

WK heeft een bijgesteld investeringsoverzicht opgesteld van 2007-2012. Dit conform de gevraagde versnelling, de bijgestelde baggeropgave en duurzame en doelmatige constructies en kunstwerken (conform Zuidlaardermeer-Bareveld). In totaal bedraagt de investeringsopgave voor het totale traject € 32 miljoen (inclusief indexering). De laatste aanbestedingen van soortgelijke werken in het noorden geven een beeld dat de markt gunstig is.

RO

Procedures

Voor de aanleg en het herstel van de vaarverbinding zijn diverse korte en langere RO-procedures noodzakelijk. Deze zullen in een op te stellen projectmatig uitvoeringsplan worden meegenomen. Voor de eerste fase zijn dit kortere procedures (meldingen, onderzoeken, natuur-watertoets enz.). De tweede fase (van Klazienaveen tot Oranjedorp-Erica) behelst de aanleg van een geheel nieuwe vaarverbinding. Hiervoor is een grotere inzet voor bestemmingsplan wijziging vanuit de gemeente Emmen noodzakelijk. De gemeente Emmen heeft toegezegd dat de vaarverbinding zal worden opgenomen in de op te stellen structuurvisie. De gemeente Emmen is hiervoor in nauw overleg met onze provincie aan zet.

Gebiedsontwikkeling

Bij gebiedsontwikkeling gaat het om ruimtelijke vernieuwing c.q. ontwikkelingsplanologie waarbij de ruimtelijke kwaliteit voorop staat. Dat betekent concreet dat de nieuwe ontwikkelingen passend moeten zijn in het landschap zoals beschreven in het POP (pagina 146). Met betrekking tot deze woonmilieus dient het te gaan om verschillende typen aantrekkelijke woonmilieus met een mix voor alle doelgroepen. De gebiedsontwikkeling kan tevens een impuls betekenen voor het intelligent nadenken over combinaties van functies, bijvoorbeeld de ontwikkeling van recreatie in combinatie met gebiedsontwikkeling.

Provinciale staten van Drenthe;

gelezen het voorstel van gedeputeerde staten van Drenthe van 21 december 2006 kenmerk 51/5.3/2006015006;

BESLUITEN:

- I. in te stemmen met de (gefaseerde) aanleg van de vaarverbinding Erica-Ter Apel via het Oranjedorp-tracé door de provincie Drenthe en een bedrag van €10.000.000,- te verbijzonderen voor het herstel van de vaarverbinding Erica-Ter Apel en een bestemmingsreserve "Erica-Ter Apel" in te stellen waarvan €5.000.000,- bedoeld is als Drents aandeel in het investeringsvolume en waarvan €5.000.000,- wordt aangehouden ter dekking van eventuele risico's onder de voorwaarden dat:
 - a. overige partijen hun bijdragen overeenkomstig het projectplan versneld vastleggen;
 - b. de provincies Drenthe en Groningen, de gemeenten Emmen en Vlagtwedde, de waterschappen Velt en Vecht en Hunze en Aa's en mogelijk private partijen voor 1 januari 2010 een gezamenlijke dekking, inclusief aan te vragen subsidiemogelijkheden hebben voor het huidige financieringstekort van € 10 miljoen voor de aanleg van de tweede fase;
- II. het aandeel van de provincie Drenthe als een bestemmingsreserve te reserveren uit de bij de overdracht van de N34 vrijgespeelde middelen. Op het moment dat alle toegezegde bijdragen zijn vastgelegd in de bestemmingsreserve, kan gestart worden met de uitvoering. Aan de bestemmingsreserve wordt rente toegevoegd;
- III. in afwijking op de financiële verordening het investeringsbedrag, onder aftrek van de bijdragen van derden, niet te activeren, maar volledig ten laste te brengen van de bestemmingsreserve;
- IV. voor het beheer en onderhoud de vaarverbinding te koppelen aan het bestaande provinciale vaarwegennet en hiervoor het bestaande managementcontract Zuidoost-Drentse vaarwegen structureel te verhogen met € 135.000,- vanaf het moment van openstelling voor de scheepvaart onder voorbehoud dat:
 - a. de gemeente Emmen haar verplichting ten aanzien van het beheer en onderhoud voor haar kunstwerken nakomt;
 - b. het waterschap haar huidige onderhoud- en beheersverplichtingen nakomt.

Assen, 31 januari 2007

Provinciale staten voornoemd,

, griffier

, voorzitter

jd/coll.